

A4/2000

Quarvito

13. SZÁM. 1919. (66. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL
BUDAPEST, MÁRCZIUS HÓ 30.
Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
Egyes szám ára 1 Kor.
Előfizetési feltételek: Évesre 48. koron., Félévre 24. koron., Negyedévre 12. korona.
Külföldi előfizetésekre a postailag megállapított viteldij is csatolandó.

HANCSIKOLÁS. (A HATÁR MEGJELÖLÉSÉRE FÖLDKUPACZOKAT ÁSNAK.)
A BALMAZÚJVÁROSI FÖLDEKRŐL.

GARBAI SÁNDOR, A KORMÁNYTANÁCS ELNÖKE BESZÉDET MOND (1), MELLETTE KUN BÉLA, KÜLÜGYI NÉPBIZTOS, BALJÁN EGY OROSZ ELVTÁRS.

A TIRUSI EMBER.

Elbeszélés. — Irta Senki Pál.

A jeruzsálemi részeges fagaragónak, Sohám-nak, fiatal felesége, Abija, az érett figét szedte meg a szőlőben. A kis szőlőben csak három figefa volt, de ezeken ebben az évben annyi édes gyümölcs termett, hogy színültig megtelt Abijának mindkét hátikosara. Abija a kosarak fölé hajolva a kezével egyengette a figéket, nehogy majd menet közben leguruljon egy is, mikor a mély útból egy idegen ember közeledett a garád felé. Az idegen egy szamarat vezetett, a fülénél fogva. Az ember, úgylátszik, igen értette a szamarak természetét, mert nem ütlegette a szamarat, hanem simogatta a vállát, és a csacsi nagy szőrös fülébe. A csacsi azt a fülét, a melyik szabadon volt, váltig mozgatta, hol egyenesen előre vágta; hol hátra rántotta, hol oldalvást lógatta, a mi messziről nézve is igen mulatságos volt. Abija asszony mosolyogva nézte a csacsi fülének ezt a játékát, a melytől az ártatlan, hogy a csacsinak tetszik is a dolog, de egy kicsit aggodalmaskodik, mégis, hogy a kedveskedések nem valami gonosz szándékot rejtene. Az asszony mély fekete szeméből a mosolygás akkor se riadt el, mikor az idegen a csacsival egészen odaért a garádkhoz, ott megállt a felszólalt asszonyhoz:

— Nem a tiéd ez a csacsi?

— Nem, nem az enyém. A Jótám özvegyének a szamara ez.

Az idegen, kiről ruházata azt mutatta, hogy azon tirusbeliek közül való, a kik az új templom építése körül szorgalmaskodtak, a helyett hogy továbbment volna, csak ottmaradt állva s csak nézte Abija asszonyt, a ki a kissé mély út felett a garádon olyan volt, mint valami szép eleven kép. A tirusbéli ember, a ki pedig már olyan negyvenes lehetett, gyerekes tekintetű kék szemével szinte simogatta az asszony sugar alakját. Ettől a nézéstől nyugtalanság fogta el Abiját s mintha ezt a varázsló tekintetet el akarta volna magáról hesegetni, hátrább lépett. Az idegen azonban csak nem ment tovább, sőt eleresztette a csacsi fülét s közelebb lépett a garádkhoz. A csacsinak, úgylátszik, annyira megtetszett ez a füttös ember, hogy saját elhatározásából s nem a vezetés kényszerének engedve, ő is lépett egyet-kettőt s az idegen ember mellé állva, ő is felnézett az asszonyra, mint a tirusbéli ember. A csacsinak ezt a bölcsességét látva, az idegen elkezdett kacagni s kacagott hangosan, a szívéből, úgy, a hogy Jeruzsálemben, a szigorú Istennek szent városában soha se kacagott még senki. Az óriási nagy új templom, melyet Salamon király építtetett az Ornán szérűjén, ott, a hol Dávid király a harmadnap dőghalál idejében az Úrnak Angyalát látta állani, a föld és ég között, kezében meztelen törrel, a tirusbéli kacagásától nem dőlt össze, sőt,

még harsányabban kezdett kacagni s mint a gyerekek szokták, ha nagyon kacagnak, a két térdét verte a két tenyerével.

A vén asszonyt ez már kihozta a hitéből s rikoltozni kezdett:

— Mit röhögtek, utálatosak, azt hiszitek, szabad így nevetni a más kárán; azt hiszitek, hogy én nem tudom, hogy ti mit csináltatok itten, ketten...

Abija szinte megtántorodott a vén asszony szavának ütésétől, az idegen pedig elvörösödött s odaugrott a vén asszonyhoz, elkapta a fél vállát s megrázta.

— Hallgass, vén szípirtyó, mert kirázom a lelket belőled! Hogy mersz így beszélni. Látok egy szamarat csavarogni, megfogom, hogy majd a gazdájához vezetem. Most járok ezen az úton életemben először, most látom ezt az asszonyt életemben először s te mindjárt pletykáznál akarsz? Mi?

A vén asszony megriadt a harag kitörésétől s mindjárt más nótát kezdett.

— Jaj, ne haragudj, jó ember, de az ije-delem elveszi az embernek az esztét. Ez a dög egyetlen vagyonom s mert nem tudom el-tartani, kihozom a határba legelni s ha a melegben egy kicsit elnyom az álom, mind-untalan elszökik a gyalázatos. Eladnám már én szívesen, de nem kell Jeruzsálemben senki-nek. Ismerik itt már. Vén is, lusta is, csavargó is. Talán most, hogy az ünnepekre máshonnan is idesereglenek az emberek, túladhatsz rajta.

A tirusi ember visszakapta jókedvét s mosolyogva nézte a szamarat, mely most már úgy billegtette a fülét, mintha attól tartott volna, hogy a róla szóló beszédből egy szót el talál szalasztani.

— Ha én a te helyedben volnék, nem ad-nám el a szamarat, mert egy ilyen tréfas számár éppen a szegény embernek nagy kincs; de ha már szabadulni akarsz tőle, tudod mit, megveszem én a szamarat tőled.

Ezzel az idegen ember benyult a tarsolyába, kivett egy csomó pénzt és olvasatlanul oda-adta az öreg asszonynak, a ki a sok pénznek úgy megörült, hogy erőnek erejével meg akarta csókolni a jókedvű adakozónak a kezét vagy a ruháját. A Tirusból való idegen ijedten hátrált.

— Hó, hó! Vigyázz, nem vagyok én se pap, se főember. Hanem tudod mit? azért, mert ostoba beszéddel megbántottad ezt a jó asszonyt, büntetésül segíteni fogsz neki a kosarakat hazavinni, még pedig úgy, hogy a kosarakat felkötjük az én szamaram hátára, s te fogsz elől menni, utat mutatni. Jó?

A vén asszony szája mosolygásra ranga-tódzott. Abija asszony sem tiltakozott a terv ellen, hiszen ha húzódozott volna, a vén banya azt gondolhatta volna, hogy csakugyan

A GYÜLÉS SZÓNOKAI AZ ORSZÁGHÁZ LÉPCSŐJÉN.

A MAGYARORSZÁGI SZOCZIÁLISTA PÁRT GYÜLÉSE AZ ORSZÁGHÁZ-TÉREN MÁRCIUS 23-ÁN.

szerelemkedtek az idegen emberrel s azért nem mer most vele s a szamarával a városba menni. Felkötötték tehát a kosarakat, által-vetve, a szamar hátára. A vén asszony a szamar előtt botorkált, Abija és a tirusi ember pedig a szamar mellett, jobbról és balról ballagtak a város felé. A hogy a két kosár a szamar oldalán himbálódzott, egy-egy fige bizony lepergett a porba. Abija köze-lebb ment tehát a kosárhoz s megfogta annak a karimáját. Az idegen szeme rátapadt az asszony formás kezére s addig-addig nézte, míg egyszer csak szép csendesen átnyult a szamar hátán, szeliden megfogta az asszony kezét, az ajkához kapta s csókolta, csókolta az asszony kezét s a meddig érte, a karját, úgy, hogy Abija szinte elalélt a csók forró-ságától s annyi ereje sem maradt, hogy vissza-húzza a kezét.

A csacsi úgylátszik, megérezte, hogy a háta megett vagy inkább a háta felett valami történik s hirtelen megállt. Abija ekkor cön-desen visszahúzta a kezét. Az idegen, hogy a csacsi s a vénasszonyt félrevezesse, beszél-getni kezdett.

— Sok fige termett az idén?

— Igen, bő termést adott az Úr.

— Te sem tudtad még, úgy-e, mind le-szedni, maradt még betakarítani valód?

Abija fülig elpirosodott s halkan azt vála-szolta, hogy: igen, pedig három figefájának egész termése ott lógott már a két nagy kosárban, a szamar oldalán.

Mikor a Sallékth kapuhoz értek, a tirusi ember azt mondta:

— Már most én elválok tőletek.

A vénasszony riadtan kérdezte, hogy hát akkor mit csináljon ő a szamarával?

— Tudod mit? odaadom neked tartásra az én szamaramat. Nesze, vegyél neki jó abrakot.

A tirusi ember megint egy csomó pénzt vetett az öregasszony markába, rendesen el-köszönt s lassan elindult a felmenő pádimen-tumos úton.

Sohám, a faragó, mint minden este, ezen az estén is leitta magát. Mikor részegen le-dőlt éjjeli vaczkára, Abija kiment a házból s leült a pitvar elé. A holdvilág fehér fényessé-gében ott állt előtte Jeruzsálem. Az apró házacska, a főpapok, főemberek házai, a nagy ünnepekre idesereglettek részére való sátrak, odébb Dávid idejéből való királyi ház, melyhez a cédrusfákat Tirusból hozták s a legelső helyen a megfaragtatott és fűrészszel megfűrészeltetett kövekből épült csodálatos új templom, mind, mind, mintha megfagyott ezüstből való lett volna. Az Úr házának kapu csarnokából mintha kitündökölt volna a két negyven sing magas koronás kirika-

MAGYARORSZÁGON ÉLŐ OROSZ HADIFOGLYOK JELENTKEZNEK A VÖRÖS GÁRDÁBA.

VÁGÓ BÉLA BELÜGYI NÉPBIZTOS (+) BESZÉL A KURIA PALOTA EGYIK ERKÉLYÉRŐL, A MAGYARORSZÁGI SZOCZIÁLISTA PÁRT MÁRCIUS 23-IKI GYÜLÉSÉN.

val s a hálához hasonlatos módon csinált gombokkal ékes oszlop, jobbfelől a Jákim, balfelől a Boáz. Abija sokáig, nagyon so-káig nézte a szent házat s elmerengve sok-szor úgy érezte, hogy a jobbfelől való oszlop a tirusbéli ember, a balfelől való oszlop pedig ő maga s az Úr őket egymás mellé rendelte minden időkre. És a pitvar előtt a langyos éjszaka csendességében édesen aludt hajnalig a szerelmes asszony, a ki eddig borgózós ura mellől nem tudott elcsábítani se az ifjak mézédés beszéde, se a vénék titokban fel-kínált drága ajándéka.

Dél előtt a szomszédasszonyokkal Abija fel-ment az új templomhoz. Az egyik szomszéd ugyanis, a ki pallér volt, kimódolta, hogy a felszentelés előtt a felesége s ennek barátnéi kedvükre megnézhesék belülről a templom csodálatos szépségeit. Délig alig tudtak be-telni az asszonyok a gyönyörűséges dolgok lá-tásával. A cédrusfadeszkával bélelt tornác, a templom drága márványkövekből me-garakott pádimentuma, a Párvaimból való arannyal beborított gerendák, ajtófélfák, a falak, a legszentségesebb helynek házában a gyermek formájára csináltatott két ara-nyos kerubínok, az aranylánczokba helye-zett pómagránátok, a kék, veres, fehér és bársonyszínű selyemből való kárpitok, a tíz egymáshoz hasonlatos arany gyertyatartók a réztáron, a száz arany pohár, az áldozati üstök, a tizenkét ókrök által tartott öntött tengerkép, a sok aranya és rézbe metszett pálmák és nyíló virágok, mind, mind az Úr

dicsőségének hirdetésére készítettett és Abija mégis úgy érezte, hogy az ő lelke a szépségek varázslatában nem az Urhoz, hanem a tyrus-beli emberhez száll.

Mikor hazafelé mentek az asszonyok, ter-mészetesen a látott csodákról beszélgettek. Csak Abija hallgatott. Egyszer odafordult hozzá a pallérné:

— S neked mi tetszett legjobban.

— A Jákim.

— Miért épen a Jákim, hiszen az épen olyan, mint a Boáz.

— Épen azért...

A pallérné nem értette meg ezt a választ, de nem is igen törődött vele s tovább pergette a nyelvét a többi asszonynyal együtt.

Délután Abija vette a kosarat s indult a szőlőbe figét szüretelni. Tudta, hogy a fákon nem maradt egy fige sem, de azért emelt fejfel ment ki a városból. A szőlőgarádján, mire Abija odaért, már ott ült az idegen ember.

— Már vártam rád.

— Honnét tudtad, hogy eljövök?

— Hiszen tegnap azt mondtad, hogy még van megszédni való fige.

A tirusi ember pajkosan nevetett, Abija pedig hebeve próbált védekezni.

— Úgylátszik, a lopók leszedték s én már most mehetek vissza üres kosárral...

— Az csakugyan lehet, hogy a lopók le-szedték, de nem vitték el, nézd, itt hagyták.

S csakugyan a tegnap megszédett figefa alatt egy kosárravaló fige feküdt a földön egy halomba.

Abija csodálkozva nézett az idegen emberre, ez meg elkezdte megint a nevetést.

— Honnét hoztad ezt a sok figét?

— Hát a szomszédoktól minden fáról lop-tam egy keveset.

— Én érettem loptál?

— Igen, hiszen te meg tegnap én érettem hazudtál...

Mind két tettenért rossz gyerek, hallga-tagon leültek egymás mellé a földre. A hegyen ott állt előttük az új templom. A tirusi ember kisvártatva megszólalt:

— No, most már legalább erről az oldalról is megnézhetem a templomot. Tegnap is azért jöttem erre, hogy megnézzem, de azután elfelejtettem odanézni.

— Tetszik neked úgy-e az új templom?

— Ma még igen, de ha behunyom a sze-memet, már szebbet érzek.

Abija önkénytelenül a tirusi emberre né-zett, a ki lassan lehunyta a szemét.

— Máris látok valamit, de még nem látom egészen. Tornyokat látok, melyek tetején valami jel van, aranyból való: de még nem látom, inkább, inkább csak érzem. Valami szelidebb, jobb, békésesebb Úrnak a házá-ról álmodom, a ki a szeretetnek prófétaja s

a ki megbocsát azoknak, a kik nagyon szeretnek...

A tirusi ember felvetette a szemét s szeliden a keblére vonta a gyönyörűséggel reáomló asszonyt s forró csókokkal csókolgatni kezdte annak a haját, a szemét s az ajkát.

A szeretkezés öleléseiből rikácsoló hang riasztotta fel őket. A vén asszony ott állt a garád alatt, a számaral.

— Hát mikor viszed már el a számaradat? — kérdezte a banya, a kinek utálatos tekintetében a káröröm ragyogott, hogy most már vádat emelhet a Bírák előtt s kérheti, hogy rendeljék el azok a parázna asszony megkövezését.

— Holnap napkeltekor hozd ide a számarat s kössd ehhez a fához.

— De már holnap kezdődnek az Úr házának szentelő ünnepei.

— Mindegy, tedd, a mit parancsoltam!

A vén asszony elment a számaral. A tirusbeli magához ölelte Abiját.

— Holnap korán reggel jöjj ide s én elvislek tégedet az én gyönyörűséges szép hazámba...

Másnap, az Úr háza szentelésének ünnepén, már hajnalban hangos volt a város. Peregetek a dobok, harsogtak a rézfúvók és a hegedűk és czimbalmok. Izrael népe régen várt ünnepének ujjongó örömet hirdették. A nép mindezenfelül seregüstül elindult a felsőváros felé. Abija is elindult hazulról, de nem a felsőváros felé, hanem a szőlő felé vette útját.

Alig haladt valamennyire, egy öreg asszony jött rá szembe, a ki egy fiatalabb asszonnyal és egy leánnyal igyekezett a felsőváros felé. A vén asszony, a mikor felismerte Abiját, már messziről rikoltozni kezdett.

— Te vagy-e az a parázna asszony, a kit Jótám özvegye rajtakapott a szőlőben? Te utálatos, te elvetemedett, te parázna!

A fiatalabb asszony, a kinek lelkében a vágyott gyönyörűtől való megtartóztatások öntudatlan fanyarsága kesergett, szintén vetett felé egy-egy megvető szót, leginkább azért, hogy a vén asszony előtt ezzel a maga lemondással megőrizt tisztességét bizonyítsa, a fiatal leány pedig részvételt és szinte csodálkozással nézte Abija asszonyt. Ez pedig szó nélkül ment tovább s nem is gondolt arra, hogy védje magát a vád ellen, a melynek a vádló mellett tanuja nem is volt.

A szőlőben a tirusi ember nagy örömmel fogadta Abiját.

— Már megint én voltam itt előbb, de ma nem loptam figét. Ha megkívánjuk, majd szedünk az útfélen, ott, a hol találunk.

— De én nem mehetek veled.

— Nem jöhetsz velem? Miért nem jöhetsz, ha szeretsz?

— Azért, mert Jótám özvegye beárult már engem s ha én most veled mennék, valamikor azt gondolhatnád, hogy csak azért követtelek, hogy a Bírától s a megkövezés által való haláltól szabaduljak. És ha te erre gondolsz, vége lenne a te örömeidnek s vége lenne az én örömeimnek...

Az Ornán szerűjén épített dicsőséges templom falai közül kizendült a hálaadás éneke s a rézfúvók, hegedűk és czimbalmok hangjával egybefolyva az égő áldozatok illataitól terhes levegőben, zengésével betöltötte az egész határt. A tirusi ember pedig lecsókolt Abija asszony szeméről a könnyeket, megsimogatta a haját.

Ekkor bukkant elő a vén asszony a számaral. A tyrusi ember keze szinte akaratlanul megmozdult, mintha le akarná ütni a vén boszorkát. Abija szeliden megsimogatta a bosszú vágjától megindult kezét.

— Pusztulj a szemem előtt, rút banya!

A vén asszony ellillant riadtan s otthagyt a számarat, mely a tirusi ember haragos szavának a nagy fülek tanuságtétele szerint megörült, megértvén, hogy a szidás nem ő neki szól, hanem annak, a kitől a világegyetben csak szidalmat kapott. A vén asszony azonban nem ment messzire, a közelben alkalmas búvóhelyre talált s onnan leselkedett. Ezzel Jótám özvegye az erkölcsnek tisztaságáért mindenestre igen nagy áldozatot hozott, mert így nem láthatta a szentelés első napjának mesébe illő ünnepeit, de ez

NÉPELJEMÉZÉS POKRÓCZ FERENCZ ELNÖKLÉSÉVEL.

A FÖLDBÉRLŐ SZÖVETKEZETEK IRODÁJA. (ELNÖKE TAR SÁNDOR.)

CSÓVÁZÁS.

A BALMAZÚJVÁROSI FÖLDEKRŐL

A FÖLDRE JOGOSULTAK NYILAT HÚZNAK.

A SZÁNTÁST MEGKEZDIK.

SORVETŐ-GÉP MUNKÁBAN.

A BALMAZÚJVÁRI FÖLDEKRŐL.

az áldozat, bőségesen megtermette gyümölcsét, mert nyolczadnapon a király felséges személye elé parancsoltatott. Salamon királynak ugyanis az Úr háza felszentelésének öröme rendelt ünnepek hetedik napján eszébe jutott, hogy miután az Úrnak házáat elkészítette s a szövetség ládáját a Papok és Leviták által a legszentségesebb helyre, a Kerubínok szárnyai alatt elhelyezteté, nem lenne vétkes dolog, ha immár a maga királyi palotaházának építése felől is tanácskoznék a tirusból való Hírámmal, a kit maga Tirus királya ajánlott neki s a ki az Úr házának csodálatos szépségeivel igazán megbizonyította, hogy valóban „bölc, tudós és értelmes férfiú és tud művelni kőből, vashól, fából, aranyból, ezüstből, rézből, báronyából, kék, fehér és veres selyemből és tud mindenféle metszést metszeni és gondolni minden találmányt, valamit eleibe adnak!” Salamon király tehát másnapra magához hivatta Hírámot. Másnap azonban Hírá helyett Elihófer, a Sisának fia, az íródeák állott a király elé.

— Uram, királyom, Hírá mester sehol sem találtam.

— Elment? Elrejtőzött?

Salamon király arra gondolt, hogy talán bosszus lett a mester, mert bizony híres-nevezetes művének szentelési ünnepén nem jutott eszébe, hogy valahog megtisztelje ezen értelmes férfiút, a ki, a míg a templom el nem készült, folyton csak azzal foglalatzkodott s ebben találván nagy örömet, étellel, itallal, baráttal és asszonnyal nem törődött. A király lelkében a költő lelke hét napig aluvék.

Elihófer megszólalt:

— Imhol ez özvegy, a ki hírt tud adni róla.

Jótám özvegye előlépett s elmondta Abija és a tirusi ember történetét, eleitől kezdve. A végét is el tudta mondani.

— A triusi ember azután megsimogatta a garád szélén ülő asszony orcáját s hallottam tisztán, azt mondta neki: „Kelj fel én Mátkám, én szépmeséző jöjj hozzám!” Azután felvette az asszonyt az ölébe, úgy emelte fel a számar hátra, azután átölelte karjával az asszony derekát s elkezdett valami vidám nótát füttyölni a számarnak s elindultak lefelé a mély úton és elfordultak Tirus felé...

Salamon király szólanul hallgatta végig a beszédet s elbocsájtotta a színe előtt Jótám özvegyét. Elihófernek is csak ennyit mondott, hogy erről a dologról pedig egy szó se kerüljön bele a krónikába.

Elihófer pedig bemenvén az íróházba, megírta a Krónikába a szentelés hét napjának történetét. Hírá és Abija történetéről azonban a király parancsa szerint semmit sem jegyzett fel. Elihófer egy darabig forgatta a fejében a kérdést, hogy miért tiltotta meg Salamon király ennek a történetnek megírását? Azért-e, mert a király azt tartotta, hogy az ilyen ébren is álmódó, pénzszóró, számarnak füttyölő, figét lopó, kacagó és gyerekszemmel néző Hírá-féle mesterek más ítélet alá esnek, mint a rendes emberek vagy azért, mert talán a király is látta olykor, mint ő, Abiját, mikor a Kidron-patakban a golycsait mosta? Elihófer az emlékezéstől tűzben csillogó szemekkel sokáig nézett a semmibe s lassan, lágyan simogatta nagy fehér szakállát.

Mikor pedig egyedül maradt Salamon király s elgondolta, hogy Hírá mester az asszonnyal mint a szabad madár, milyen boldogan megyen most valahol az ő hazája felé, a melynek határai az égszínű tenger középette vagynak, a hol a Libánusról hozott cédrusfából csinált árbócoknak egyiptomi külön-különféle színű selyemből való vitorláit és a hajóknak az Elisa szigetről cserélt sárga és szederjes színű selyemből készített boritékait meleg szellők lobogtatják, — a szigorú király lelkében felébredt a költő és szívében, megértvén a másik művészt, gondolatában megcsendült az Énekek Éneke: „Mert ime a tél elmúlt, az eső elmúlt és elment: szép virágok láttatnak a földön, az énekésnek ideje eljött és a gerliczék szava hallatszik a mi földünkön. A figefa megérlelte első gyümölcsét és a virágzó szőlők jó illatot adnak: kelj fel én Mátkám, én szépmeséző jöjj hozzám!”

MUNKANÉLKÜLIEK FELVONULÁSA A NEMZETI PALOTA UDVARÁN, MÁRCZIUS 19-ÉN.

VÁRSZÍNHÁZI EMLÉKEK.

Irta Szász Károly.

III. (Folytatás.)

„...A színművészetnek semmi maradandósága nincs: olyan az, mint a felhők közt borongó nap, fel-feltűnik, e perczben elragad bennünket szépségével, s a másikkban már elenyészett, s ha egyszer a nagy éj bekövetkezik, láthatatlanná lőn ragyogásának egész dicsősége...”

Mikor a Paulay Ede méltán híres színészgárdájának egyes kiváló tagjairól emlékezem és írok — a fentebbi sorokat tűzöm e kis visszaemlékezés élére, miket megindult lelkem vetett papírosra a félelmetes nagy

kritikus Bajza, mikor 1842 decemberében, a fiatalon, alig 44 esztendőskorában elhunyt Megyerit — „van-e, ki e nevet nem ismeri?” — az Athenaeum-ban bucsúztatta.

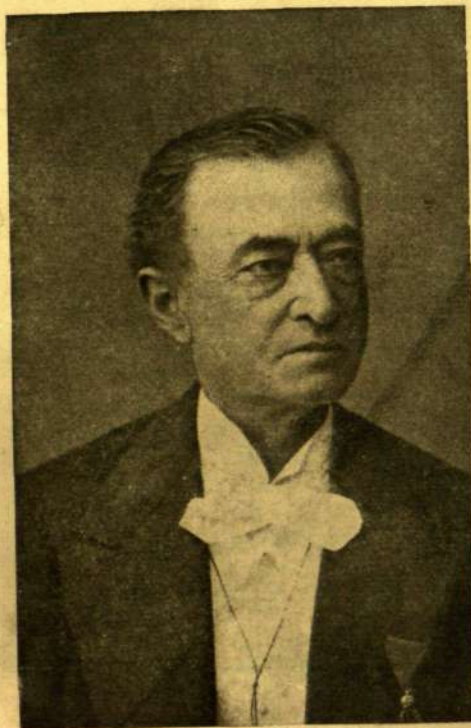
A Paulay színész-bajnokaiból, kik művészetük fényével bennünket annyiszor elragadtak — mert itt természetesen csak a nevezetesebbekről szólnok, kiknek munkája a színpadra nézve igazi dicsőséget jelentett — a férfiakra: Szigeti Józsefre, Felekire, Nádayra, Halmira, Nagy Imrére, Ujházira, Vizvári Gyula — mind elkövetkezett már a „nagy éj”, s ragyogásuk egész dicsősége — Bajza szerint — láthatatlanná lett. De hát így van-e, csakugyan? Igaz-e, hogy a színművészet kizárólag abban a pillanatban él és hat, a melyben a színész ajkáról elhangzik a szó, elröppen a mosoly, s arcáról lekerül

a festék — s igaz-e, hogy a függöny lehullása vége van a hatásnak, mindörökre?!

Nem egészen úgy van! Nagy színészek emléke soká él és hat a köztudatban, s ha van igazi színházi kritika, a mely részletesen ismerteti s elfogulatlanul bírálja nemcsak a darabot, hanem az előadók játékát is, — kiterjeszkedve a színész felfogásán, játéka általános jellemzésén s a hatás bírásán kívül a legapróbb részletekre is, az arczjátékot, a taglejtést, a mozgást, a kiejtést, a hanghordozást, az öltözködést stb. illetőleg — akkor, el lehet mondani, a színész játéka nem marad egészen megrögzített, s emlékezésül és tanulságul átvitetik későbbi nemzedékek számára is. Ezt a megrögzítést már az egyszerű fényképfelvételek is még jobban elősegítik, ha pedig a ma már

PAULAY EDE.

FELEKI MIKLÓS.

SZIGETI JÓZSEF.

UJHÁZI EDE.

HALMI FERENCZ.

VIZVÁRI GYULA.

NAGY IMRE.

FELEKINÉ MUNKÁCSY FLÓRA.

NÁDAY FERENCZ.

annyira divatossá vált mozgófényképen történik a játékok megörökítése és ha még hozzá fonográf-felvételek is történnek, melyek nyomán a színész szavai hosszu esztendőkre mulva is hallható, úgy szólván a maga egész valóságában, a hangsúly minden mozzanatával és a kiejtés minden színezetével, s általában a beszéd minden árnyalatával — akkor, valóban, nem félhet a színész Petőfi-vel, hogy „a jövőhöz semmi köze nincsen” és hogy mindörökre „elmegy nevével az idő hajója”, s Bajza szavainak sem lesz többé feltétlen igazsága, hogy nincs „a színművészetnek semmi maradandósága”.

Igaz azonban, hogy olyan alapos és részletes színházi kritikánk, a játékról, mint a milyenről fentebb szólottam, nálunk a multban se igen volt, most sincs. Bajza és Vörösmarty annak idején sok értékes tanácsokat adtak bírálatukban a színészeknek, s néha apró részletekben is szólottak játékuiról, a mi által sok becses adatot őriztek meg az utókor számára arra nézve, hogy egyes színészek játéka mi is alkothassunk magunknak valamelyes képet, — de gyakran ők is szűkszavúak voltak, s jeles utódjuk, Gyulai, ha adott is remek képet egy-egy művész játéka körül, pl. 1855-ben, Berlinben időzésekor, Ristori Adéléről, a híres olasz tragikai színésznőről — roppant értékes színi bírálatában sokkal inkább a darabokkal és szerzőikkel, mint az előadók já-

tékával foglalkozott. Rakodczay Pál, a lelkes Shakespeare-barát, Egressy Gábor életírója, ismételve sürgette a részletező kritikát a színészek játéka körül, s neki magának, van is néhány érdekes idevágó dolgozata, Szigetiről, Prielle Kornéliáról, Halmiról, Játszai Mariról stb., — de egészben véve mégis elmondhatjuk, hogy a magyar színházi kritika eddig nem tett eleget abbéli kötelességének, hogy az előadásokról, a jelesebb színészek játéka körül, részletesebb ismertetéseket és bírálatokat adjon, s ne általánosságban tartott dicsérő és magasztaló, vagy gáncsoló szövegekben, felületes megjegyzésekben merüljön ki.

Örökre kár, hogy azokról a nagyokról, kiknek alakításáról most el-elmosódó körvonalú képek találunk elem, nem maradtak fenn egész pályájukra vonatkozó olyan részletes bírálatok, hogy művészi egyéniségük teljes biztonságban tartott dicsérő és magasztaló, vagy gáncsoló szövegekben, felületes megjegyzésekben merüljön ki.

Mily végtelenül érdekes lenne az öreg Szigeti József-nek művészi képét a maga lehető teljességében örökíteni át az utókorra, annyival inkább, mert már nemcsak a hozzá hasonló művészi egyéniségek kora van lejárában, hanem kihalóban van társadalmunkban és általában a világon is az a típus, melynek egyes változatait ő a színpadon oly remekül mutatta be. Hiszen a humor, az istenek egyik leggazdagabb és

legritkább adománya, melynek Szigeti elsőrendű képviselője volt, sajnos, maga is pusztulóban van már e földről. Ez az isteni adomány avatta oly nagygyá Szigetit, mint Shakespeare-színész — gondoljunk csak vissza Falstaffjára, Menenius Agrippájára, Kent grófjára és Poloniusára, mely remek szerepei közül a később elhagyott Falstaffot a 70-es évek végén még láttam tőle a Várszínházban, mikor a királyt — nagyon rekedt hanggal — E. Kovács Gyula, Henrik herceget a szépen szavaló, de nem elég könnyed Nagy Imre, Percy-t a szokatlanul netes modorossággal pattogtató Szigeti Imre adta. A humorig emelkedő jóízűség tette az öreg Szigeti játékát utólrétegetlenné a magyar darabokban, mikor pl. saját, legkülönb színművében, a *Rang és mód*-ban a gazdag magyar paraszt nagybácsit, Bannai Gerőt, vagy Csiky *Mukányi*-jában a cím-kórságos vidéki potentátot játszta, s ez az igaz humor szerzett neki oly sok sikert a molierei Arnaphe (*Nők iskolája*), Harpagon, Sganarelle (*Kénytelen házasság*), Chrysale (*Tudós nők*) stb. alakjában és a modern francia darabok kedélyes nagybecsijai, gazdag nyárspolgárai, rövidlátó férjei hálás szerepeiben, miket a most idézett tíz esztendő alatt igen sokszor volt alkalmam tőle a Várszínház kedélyes színpadán látni, s mely utóbbiak közül legyen elég Duplan apót (*Egy millió*), Perrichon-t (*Perrichon* út

utazása), Poirier-t (Poirier úr veje — mely kitűnő Augier-vígjátékot akkor *Nemes és polgár* cím alatt adtak), Caussade-ot (A jó barátok) és Fourchambaultt említenem.

Érdekesebb művészi vállalkozásai közé tartozott abban az időben — emlékszem — Molière Fösvényének eljátszása, mely szerepet addig az öreg Benedek József-től láttuk, s úgy megszoktuk a vén zsugori alakjában az ő egyhangúan lepeggő száraz torokhangját, hétszükséztendő-sóványágát, kimért mozdulatait — hogy el se tudtuk képzelni a jól táplált, kedélyes, kényelmes Szigeti bácsit, mint rideg, önző, kapzsi Harpagont. De a vállalkozás kitűnően sikerült. Sohse felejttem el a fényes játék egyes részleteit — mikor Harpagon, diszkabátot öltve, kőről lép fel, — mikor a vállatási jelenetben el-elfújja a szerinte fölsőlegesen égő gyertyát, — de különösen az ú. n. nagy jelenetben, mikor észrevéve meglapattatását, már kívülről hangzó jajgatások között felborzolt hajjal, feltépett ingben, félőrülten bántorog a színpadra, s a tolvajt üldözve felizgatott képzeletében, a saját karját ragadja meg, s kimerülten összeesik. Oly mély hatást tett rám az a nagyszerű játék, hogy sohse tudom elfelejteni. Most már azt nem tudtam érteni, hogy is maradtott ez a hatalmas szerep oly sokáig a mégis csak a második sorban álló öreg Benedek kezében — de a kit egy pár remek kómius szerepében, különösen az *Idegesek*-beli Tiburtius, postatisztában, meg a *Három kalap*-beli Sylvester, szépirás-tanárában azután is örömmel láttunk.

Talán itt felemlíthetem Benedekről, erről a színpadi kitűnő szépirás-tanáról, hogy a kaligráfia az életben is nagyon értette, úgy hogy mikor 1870-ben a Nemzeti Színház tagjai egy üdvözlő iratot nyújtottak át — boldog új évet kívánván — az akkori belügy-miniszternek, Rajner Pálnak — kinek azóta már nevét is egészen elfelejtette a világ — a díszfeliratot Benedek „szépirta” egy akkori lapudósítás szerint a „lehető legdíszesebb” kaligráfiával.

A kedélyes humorú Szigeti mellett a száraz humort Feleki Miklós képviselte, kitűnően. A Várszínházban eleinte — a 70-es évek derekán — még láttam őt néhány régi, fiatal szerepében — teszem azt a *Nőuralom*-ban, a mint Szirtfoki Jenőt, a *Mamá*-ban, mint Berki Akost, a *Lenek*-ben mint elzülött Bertókot, remek maszkban, — de ezekből akkor már kivénült, hogyne, hiszen éppen most mult száz éve, hogy megszületett (1811-ben) s így bizony a 70-es években már a hatvan felé ballagott s fiatal férjszerepekre annál kevésbé volt alkalmas, mert arca annyira meg volt ráncosodva, — különösen szája körül és szemei alatt — hogy az élet szántotta e barázdákat sehogyan sem tudta festéssel eltüntetni. Hanem aztán, mikor az ő híres savanyú-keserű alakjait kellett megszólaltatni a: a ridegszívű, ingerlékeny Marteau háztuladonost, az *Idegesek*-ben, a csokoládészínű szobába szállani nem akaró zsémbes Marécát-t, a *Jó barátok*-ban, a különöz amerikai Clarkson-t az *Idegen*-ben, az összetört leveses tál darabjait római régiségeként kiadó akademikus Poitrinas-t a Labiche kis darabjában, a *Nyelvtan*-ban, a fiát csodáló öreg kataszteri igazgató Lipóczy-t a *Stomfay-család*-ban, — furcsán pattogó hangján úgy sziporkázott száraz humora, hogy azt hallgatni, nézni — nagyszerű élvezet volt. Kétségtelen, hogy Feleki ebben az időben, a fajta szerepeivel ért fel művészi pályája tetőpontjára, ekkor aratta élete legnagyobb sikereit, belejövén — a szerelmese és hősködő és szenvedélytelen ábrázolása után — a tehetségének és természetének igazán megfelelő szerepkörbe.

Ujházi, Vizvári és Náday legtovább működték a kitűnő gárda tagjai közül a színpadon s akkor betöltött szerepkörükben sokáig megmaradtak, még leginkább Nádayé ment át változáson, mert szerelmeseit utóbb már nem igen adott, fiatalkori szerepeiből azonban pl. a *Szegény ifjú története*-beli szeleburdi Bévallat mindvégig megtartotta. Az ő működésüket és egyéniségüket a mai fiatal nemzedék is annyira ismeri, hogy róluk most csak egészen röviden szölok, annyival inkább,

mert pályájuk áttekintésével már más helyen, más alkalommal foglalkoztam.

Ujházi akkor még — a 70-es években — fiatal ember volt az életben, ám a színpadon már akkor is jobbra öregeket játszott és pedig maszkban, hangban, mozgásban oly tökéletes élethez, hogy ha nekem valaki akkor, midőn tőle abban az időben Knabe Farkas Jeremiást, vagy a Scribe-féle *Apát keres* cz. vígjátékban a cynikus Plumcake-et láttam, azt mondta volna, hogy ez a színész nemrégiben mult harmincz esztendő (1844-ben született), el nem hittem volna a világot sem! Várszínházi emlékeim közé tartozik Ujházi két kitűnő népszínmű szerepe is: Rákosi Jenő *Ripacos Pistá*-jában a tekintetes vármegye tekintélyének őrszere hivatott részeges pandúr, meg a *Falu rossz*-ban Gonosz Pista baktek, mely utóbbi szerep az ő művészi pályájának különösen hatalmas lendületet adott.

Ha a színpadi jellemzésben a legnagyobb mélysegeket megjárt Ujházit minden idők és népek legnagyobb színészei közé sorozom, *Vizvári*-ról is el merem mondani, hogy a leg-tökéletesebb kómius-színészek egyike volt, a kiket csak valaha — hazaiaikat és külföldiek számbavéve — láttam. Sohse csudálom, mikor hallottam, hogy ez a nagyfejű, kerek szemű kis ember, a ki izléstelenségre, egyetlenség szó vagy mozdulat erejéig sem vetemedett soha, a Nemzeti Színházhoz szerződése előtt, a 70-es évek legelején olyan népszerűsége tett szert a Miklósy igazgatása alatti István-téri színházban, hogy folytonos ünneplésben volt része s a közönség egyenesen az ő kedvéért járt a színházba. Ellenállhatatlanabb komikumot el sem tudnék képzelni, mint a milyent megnyilvánulni láttam pl. abban a némajátékban, a mit *Liliomfi* I. felvonásában produkált, a színpad egyik felét elfoglaló szobában, míg a másikban a jelenet beszélő szereplőinek játéka folyt. Mikor mint kortinahúzó ripacs Szellemfi felvette a szerelmes színész Liliomfi egyik szerepének szövegtöredékét s azt élénk arczfintorok és taglejtések közt magában olvasni és szó nélkül játszani kezdte, addig, míg végre egy hóna alá fogott széles fringába óvatosan bele nem dőlt, az nemcsak ránk, könnyen lelkesülő ifjú színházlátogatókra, hanem az egész közönségre falrengető derűtséget keltő hatással volt. Én még láttam ott a Várszínházban Vizvárit a Balogh István régi híres *Mátyás diák*-jában is, ebben a 30-as évek végén írt, elég mulatságos bohózatban, melyben Vlad Marci, vándorló tót diákot játszotta, groteszk tánczával és nótájával oldalfajásig megnevettetve mindenkit. De a kis Vizvári, a ki az életben is a legkedvesebb emberek egyike volt és igen nagy műveltséggel bírt, már akkor is nemcsak a torzszerpekben tűnt ki, hanem a magasabb kómius terén is jeleskedett, hogy csak Meilhac kedves *Attache*-ját, meg Augier remek *Fourchambault család*-ját említsen, melyekben az öreg Feigel követéségi titkárt, illetőleg a leány-nézőbe érkező báró Rostiboulois-t, Seine et Manche préfet-jét ritka finomsággal és előkelőséggel adta. Molière Mascarille-jában (A szeleburdi) és Shakespeare Lancelot Gobbo-jában pedig (Velencei kalmár) valóban klasszikusan kedves tudott ienni.

Náday Ferencz volt akkor a Várszínházban a legtöbbet játszó színész. Még megvolt néhány régebbi siheder-szerepe is, azután ő adott minden szalon-szerelmest, a francia darabok finom raisonneur-jei is rendszeren az ő kitűnő dialektikájára voltak bízva, a cynikus vihákok szintén kitűnő ábrázoló akadtak benne és kezdett már nagy előszeretettel és sikerrel alakítani egy-egy torzabb figurát is. Gyönyörű szép színpadi megjelenés volt: arczban, hangban, beszédben igazi úr. Szerelmes is volt bele a Várszínház hölgyközönségének „bakfis” része, igen nagy számban. Hogyne! Micsoda hódító Daniszeff Vladimir gróf volt, mely szerepében a szenvedélyes kitörésnek is kitűnően tudott hangot adni, bár ez nem volt igazi eleme s mily gyönyörű huszárkapitány az *Ibolyafaló*-ban! Oh, de kedves színházi esték voltak is azok s a családias jelleg a színpadon is uralkodott. A szalondarabokat gyakran melegebb tónus-

ban, több bensőséggel játszották, mint a Nemzeti Színházban s néha-néha a kedély túladása még rögtönzést is produkált a kis Várszínházban, a mit már az ünnepelesebb Nemzetinek színpadán nem mertek volna a színészek megtenni. Emlékszem, egyszer Szigligeti *Mamá*-ját adták, Berki Akos akkor már — Feleki után — Náday volt, Esztiike pedig, az abban az időben még elég kezdő, de már is kényeztető népszerűségnek örvendő Csillag Teréz. S mikor a III. felvonásban a szálloda külön termében vacsorához ül a két fiatal házaspár, Náday = Berki Akos — a szövegtől eltérve — imígy szólította asztalhoz Csillag = Esztikét: „No, most jöjjen, édes kis csillagom!”... Mosoly a színpadon, nevetés és taps a nézőtérben s gondolom, Nádayt sem idézték színházi törvényszerű ezért a helyzethez egyébként teljesen illő ártatlan kis szójáték-rögtönzésért.

Míg az elegáns Náday a szalonban látta el a szerelmi ügyeket, addig a kacagány, pánczél és tóga alatt dobogó szívek erősebb páthoszt igénylő érzelmek a Nagy Imre megéjtően zengetes hangján nyertek kifejezést. Nagy Imre az ábrándos tekintetű, halvány-képi ifjabb *Leány* Márton örökebe lépett, kit én még láttam — élete utolsó esztendőjében — a Várszínházban, az 1874–75. idényben, mint Robin de Bois-t, az *Ördög naplójá* feketeköppőnyeges regényes hőst és mint *Don Caesar de Bazan*-t, a rongyos harisnyájú, de büszke caraffai gróft.

Nagy Imre a jellemábrázolásban eleinte nagyon is egy színnel dolgozott, inkább retorikai hatásokat ért el, hősszerelmi szerepköre azonban később bővült, palettáján több szín kezdett megjelenni, modern darabokban is sikerrel szerepelt, nemcsak a *Fourchambault család* nehézkes, de erőteljes Bernard-ját, hanem a *47-ik czikk* gályarabságra került hőst, Don Hamel Györgyöt, a régi bűnéért vezeklő érdekes *Chamillac*-ot, a *Bagdadi herczegnő* fojtott szenvedélyű milliőmosát, Nourvadyt és a *Stomfay-család*-ban Akos-t is tetészes közt játszó. Nem volt egészen sikertelen vállalkozása a könnyűvérű *Don Caesar de Bazan*, valamint *Julius Caesar Brutus*-a után Antonius szerepének eljátszása sem, sőt én láttam őt — a mire már talán nem is sokan emlékeznek — Marcutionak az óvénél mindenesetre több könnyedséget és finomságot igényelt szerepében, mikor a fiatalabb szerelmes szerepeket — így Romeót is — már a szép hangú Mihályfi Károly vette át tőle, kit, midőn egész ifjan felkerült a Nemzeti Színházhoz — úgy emlékszem, az Aradon vendégszerepelt Prielle Kornélia ajánlatára — a Várszínházban mi fiatalok mindig roppant lelkesen tapsoltunk, akár Dóczy poétikus *Sók*-jában Sever király csengő jambusait, akár a francia darabok lírai szerelmeseinek, a *Szerelmek bolondjai*-ban a vidéki nemes Francheterre Henry-nek, vagy a *Jó barátok*-ban Maurice-nak kötetlen beszédét mondta, az ifjú idealizmus közvetlen melegségével.

IV.

A Paulay-gárda jeles férfitagjai között a legfiatalabb, a legkorábban elhalt s meggyőződésem szerint a legnagyobb tehetségű, Halmi Ferencz volt.

1850-ben született, Sztaril nevű családból. A festett világ utáni ellenállhatatlan vágy már 15 esztendő korában a színészet karjaiba vitte: s éveken át játszott vidéken, kicsiny, de csinos hangja felhasználásával leginkább tenort énekelve, operettekben, sőt Kolozsváron egy ízben még Max szerepét is rábízták a *Bűvös vadász*-ban. A Várszínház közönsége korán megismerte őt, mert — mint fentebb már említettem — 1870-ben Aradi társulatával ő is játszott a Várszínházban, első fellépéskor rekedtségével kellemetlen benyomást keltve, később azonban mind több és több rokonszenvre téve szert, úgyis mint énekes, de természetes beszéde és játék, — mely már akkor inkább a drámai szakmára utalta őt — különösen megnyerte a közönség és kritika tetszését, a mi csak fokozódott iránta, mikor a következő 1871. év nyarán Latabár társulatának tagjaként a budai színpadon működött.

(Folytatása következik)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nem haltam meg tőle. Berkes Imre új könyvében van egy hosszabb novella, a mely a könyv címét adta és hozzá néhány kisebb terjedelmű tárcza-elbeszélés. A kötet fődarabja egyike Berkes eddigi legjobb műveinek, kompozícióban talán nincs erősen összefogva, de előadása magával ragad, tele van friss elevenséggel, az alakjai könnyű vonásokkal, de pontosan vannak körülhatárolva. Egy fiatal gimnazista fiú hirtelen szerelmi megérese van benne megírva, olyan téma, a mely sokszor és sokat foglalkoztatja a modern írókat, sokféle megvilágításban láttuk már s Berkes mégis újnak tudja felmutatni. A fiú teljesen ártatlanul jön néhány vakáció napra, falura, de tele azzal a főlös kíváncsisággal, csodálattal, ellenszenvvel és vágyggyal, a mely a szerelem nagy titka felé vonzza. Egy kedves, csinos, derék leány folytonos közellete öntudatlanul is megölti minden ideg-szalát ezzel az epekedéssel, a melyet nem ért meg, romantikus kalandokról ábrándozik, akarni nem akar semmit, de sodródik, világos tudata nélkül a szerelmi vágy kínos-meleg áramlásában. Egy kirándulás duhaj, szertelen, önmagával és feleségéhez való viszonyával vívódó nagybátyjával — ez a novella legerősebben megirt részlete — hirtelen megerleli a gyümölcsöt, a minék be kellett teljesedni, az be is teljesedik, — a fiú nem hal meg tőle. A szerelmi jelenet utáni reggel is, boldog örömeivel, zavarával, félelmeivel, boldog búcsuzásával igen jól van megírva. Az egész történet rokonszenvesen van elmondva, könnyességgel érett írói izlés tömptitja, gyöngédség és megértés van benne, a fiatalágnak szeretete. A novella s a kötet többi kisebb darabjai is, nyomtatékosan bizonyítják azt az örvendetes fejlődést, a melyet Berkes munkáján már néhány év óta tapasztalunk: új könyve már teljesen érett, eszkeiben biztos és látásában tisztult író tár élénk.

Ibsen Henrikről most jelent meg az első magyar könyv *Rubíngi Mózes*től. Elmondja életét, írói pályáját, jellemzi alakjait és problémáit szől a hatásokról, melyeket elődeitől nyert, korára és az utána jött nemzedékre való hatásáról s függőlegül bibliográfiáját adja az Ibsenről szőlő magyar íróknak. A Lempel R. czég kiadásában megjelent könyv ára 8 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dr. *Thüring Lajos* kuriai tanácselnök 69 éves korában, Sopronban. — *Zaka Lajos* a magyar nyomdászszervezet egyik legismertebb vezére 68 éves korában, Budapestben. — Dr. *Hefty Frigyes* vezérigazgató 56 éves korában, Budapestben. — *Lickl Géza* nyug. rendőrfőparancsnok Budapestben. — Tornyai *Tornallyay Zoltán* gömöri református egyházmegyei tanácsbíró 81 éves korában, Tornyán. — Selmeczi *Pöschl Vilmos* a diógyőri vas- és acélgépgyár kohászati igazgatója, 53 éves korában. — *Kormos Alfréd* a Magyar Kereskedők Lapja és a Magyar-Pénzügy megalapítója és főszerkesztője, 68 éves korában, Pozsonyban. — *Balog Benő* nyug. máv. főellenőr 66 éves korában, Budapestben. — *Mészáros Sándor* állami javítóintézeti igazgató 59 éves korában, Szekesfehérváron. — *Nagysarló Magyar*, *Kossa Pál* megyei törvényhatósági bizottsági tag Pusztakakaton.

Özv. *Ehrenfest Adolfné* 83 éves korában, Budapestben. — Özv. *Parkas Ferencné* szül. *Eőry Terézia* 66 éves korában, Zalaegerszegen. Özv. *Baranyai Buzás Elekné* szül. pazdicsi és fanciesali Kis Ilona 64 éves korában, Szegeden. — *Wetzler Richárdné* szül. Grün Regina 27 éves korában Budapestben.

Szerkesztői üzenetek.

A gyertya. Jelentéktelen és nem jellemző anekdota, szóval elmondva; asztal mellett, talán mulatságos is volna, de ilyen hosszú lére erőszakkal teljességgel élvezhetetlen.

Kis fiainknak. Banális erkölcs-prédikáció, soralmas rigmusokba foglalva, minden lendület nélkül. Mért nem szóltál. Az utolsó strofája erőteljes és súlya is van, a többi azonban, mintha egészen más ember írta volna, üres és lapos.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 6-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Százaz két a gégém csapja.

Felölös szerkesztő: **HOITSY PÁL**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegyeyu. 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Kedves neje boldog lesz, ha
Diana-pudert
vesz neki!

FOGAK
Szakialista fog- és szájbetegségeken.

és teljes fogorok
szájpadlás nélkül,
a gyökereket eltá-
volítása előlegesen.

FOG
aranytömések, tiszta jó állással.

tömések, arany
fogkoronák és
aranyhiálák, tar-
tós porcelán- és
aranytömések, tiszta jó állással.

FOG
Készítetnek. — Mérsékelt árak.

szűz és teljes érzéketlen-
tével; használhatóak, és
fogorokokat állatalkotók
Vidékéik egy nap alatt

Dr. HEGEDÜS JAKAB
fogorvos, egyetemi orvostudor,
Első Fővárosi Fogorvosi Intézet, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 44. sz. I. emelet.

MATTONI-FEL
GISSHUBLER
természetszerű
égyvényes
SAVANYÚVIZ

Szaküzér
baromfitenyésztés
legjobb bevált
keltetőgépeinkkel
Töméses húst és tojást eredményez. Fő vagy mellék-
fogalkozásul jövedelmesebb használni. Kéje azonnal
27. számú nagy árjegyzékünket 150 K
értékű levelezőlap beküldésére ellenében.
Nickerl és Társai r. t.
Belterjesztési igazgatási telepeket bármely
számú deszák vállalatát
Budapest, V. Vilmos
császár út 52.

Minden takarékos kereskedő
„PINUS” erősomagoló papírt
használna. Svéd nátrón szeluloseból gyártja az Oest.
Kraftpapier G. m. b. H. Wien. — Minden nagyság-
ban azonnal szállítható! — Megyei képviselők
kerestek! — Kapható a Cordelinwerke
G. m. b. H. magyarországi eladási irodájában,
Budapest, V., Zoltán-utca 10. Telefon: 119—18.
Sürgönycim: „Cordelinwerke, Budapest, Zoltán-u. 10.”

Fiatalos, üde arcbőrt
varianst elő 10 nap alatt és átváltott minden telthibát, egymin-
telmesen, pattanás, sárgaság, ráncok, orrvörösség, illacsos, hervadt,
pityvaros bőrt, a Dr. Kapszling-díj szűz bőrt. A kúra egyszerű,
otthon végrehajtható, minden telthibát kiküld. Befizetés után az arcbő-
r ragyogó szépségben, gyermeki kedvvel és tisztasággal pom-
pázik. 1 üveg 15—20 K. Diszkrét átváltás utaváltással. — Gyár:
KIVATON & Co. — Székhely: **GROSS ANTON**
Budapest, VIII., József-körút 23. (Főútnál 1.)

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK

BLOCKNER I.
HIRDETŐIRODÁBAN
IV., SEMMELWEIS-UTCZA 4. SZ.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer
**étvágytalanság, ren-
detlen emésztés és
gyomorgyengeség** ellen.

Étkezés közben véve, megőv
a gyomortelheléstől.
Egy üveg ára 6 kor. 50 fill.

Kapható:
minden gyógyszárban,
valamint

ROZSNYAY MÁTYÁS
Árad, Szabadság-ter.

Új könyv Ibsenről!

Csime:

IBSEN HENRIK

Irtá

RUBINYI MÓZES

Tartalma: Az ember pályája.
Az író pályája.
Alakjai és problémái.
Elődei és utódai.
Ibsen és a magyar irodalom.

Érdekesebben, szépen megírt alapos munka. Hőszag-
pótló mű, nélkülözhetetlen minden modern
gondolkodású ember könyvtárában

A költő találó arcképével díszítve.

Ára 10% felárral 8 K 80 fillér

Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r. t. nál

Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és
minden könyvkereskedésben.

Megjelent a
LA HONGRIE REPUBLICAINE

(Quatrième année de la Revue France Hongroise)
Előfizetési ár egy évre 40 K, fél évre 20 K.

Előfizetéseket elfogad a szerkesztőség:
Budapest, IV., Semmelweis-u. 4.
(Blockner hirdetési iroda) és Szeged, Pallavicini-u. 5.

UJDONSÁGOK!

TÖRÖK GYULA

A HALSZEMÜ HÁROM FIA

A nemrég elhunyt kitűnő író
legértékesebb és legművészebb novellái
Ára 10% felárral 8 korona 80 fillér

SZABÓ ENDRE

forradalmi versei

VILLÁMLÁSOK

Ára 10% felárral 8 korona 80 fillér
A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.
Kapható minden könyvkereskedésben.

**Hajnövesztő, amilyen még
nem létezett.**

Rövid idő alatt dúsz haját növeszt és meg-
akadályozza a hajhullást, megővja a korai
öregesedést és az ősz hajaknak eredeti színét
visszaadja. Egy hónap alatt látni eredmény.
Ára 15 és 20 K. **BOTÁR Z. REGINA**
kozmetikai műintézet.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. I. em.
Aranyapolás, aranyozás és villanymasszázs egész nap.

Miképp leszek erős és egészséges?

Aki érzi, hogy egészsége nincs rendben, hogy szervezete
nem működik kielégítően, akit az ideggyengeség külön-
böző szenvedései gyötörnek, megtalálja a gyógyulást,
erősödést, bizalmat. Kérje tehát ingyen és bérmentve
a „Miképp leszek erős és egészséges?” című könyvet és
a Nutrigén ideggyengeségből kistolópróbat a NUTRIGÉN-
vállalatból, Budapest, VII., Kertész-utca 50/53.

Új, szenzációs könyv!

MENEKÜLÉS A SZIBÉRIAI FOGSÁGBÓL

JAPÁNON ÉS ANGLIÁN KERESZTÜL

Két magyar katonatiszt viszontagságai

Irtá

BOKOR ERVIN dr.

A szerző egy Verne-regényt megszégyenítő
érdekességgel mondja el szibériai hadifogságának
s onnan kalandos menekülésének történetét.

Ára 10% felárral 28 korona 60 fillér.

A Franklin-Társulat kiadása.

Kapható minden könyvkereskedésben.

**A művészet iránt érdeklődő közönség
szíves figyelmébe!**

**LOTZ KÁROLY
FALFESTMÉNYEI**

20 fénymetszetű táblával és
Morelli Gusztáv fametszeteivel

Szövegét írta

RIEDL FRIGYES

Diszes táblában 10% felárral 90 kor. 20 fillér

Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. nál,
Budapest, VI., Andrassy-út 21. szám.

14-15 SZ. 1919. (66. ÉVFOLYAM.)

SZEPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

BUDAPEST, ÁPRILIS HÓ 13.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 1 Kor.

Előfizetési feltételek:

Egész évre — 48.— korona
Fél évre — 24.— korona
Negyed évre — 12.— korona

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
állapított viteldij is csatolandó.

GARBAI SÁNDOR (ELNÖK).

POGÁNY JÓZSEF (KÜLÜGY).

KUNFI ZSIGMOND (KÖZOKTATÁS).

LANDLER JENŐ (BELÜGY)

KUN BÉLA (KÜLÜGY).

VÁGÓ BÉLA (BELÜGY).

A FORRADALMI KORMÁNYZÓTANÁCS ELNÖKE ÉS NÉPBIZTOSAI

